METTE MARIA VAN DIJK

MIMOSA

2023 Prometheus Amsterdam

Voor Patrick

De Bijlmer

Mijn moeder gaat een huis voor me kopen. Ze heeft vierhonderdduizend euro over en we zoeken een leuk appartement, ergens in Amsterdam. Ik wil in de Bijlmer wonen, zodat ik al mijn zwarte buurmannen kan neuken. Ik vraag me af of mijn moeder dat doorheeft wanneer ik haar probeer over te halen haar centen in die mistroostige flatgebouwen te investeren. Ik denk het niet.

Het is niet moeilijk om haar voor mijn plan te enthousiasmeren. Het geld moet toch érgens heen, waarom niet daarheen? Ik kijk haar enthousiast en enigszins ondeugend aan – uitgelaten dat ik om een huis heb durven vragen. Ze vindt het 'gewoon een goed idee'. Ik zie trots in haar gezicht wanneer ze dat tegen me zegt. Ze is trots op mijn bescheidenheid. Trots dat ik, in al onze rijkdom, verkies tussen de sociale huur te wonen.

Ik verzeker haar ervan dat ze geen spijt zal krijgen. Ik zeg tegen haar dat het daar gezellig is, dat het leven daar makkelijk is omdat er iedere dag markt is waar ze twee kilo tomaten verkopen voor tachtig cent. Ik druk

haar op het hart dat de toekomst daar ligt, dat daar veel gebeurt, dat de huizenprijzen gaan stijgen. Al die dingen zijn waar en gezellig is het zeker, maar vooral omdat iedereen me met zijn ogen verslindt. Ik leef ervan op: aandacht van mannen wiens piemel al halverwege op weg omhoog is wanneer ze het tikken van mijn hakschoentjes horen.

Bezichtiging

Als we het eerste appartement gaan bezichtigen, maak ik met mijn moeder precies dezelfde wandeling die ik al duizend keer heb gemaakt: vanaf Station Bijlmer ArenA door het winkelcentrum naar de grote flatgebouwen, langs stoepen en pleintjes waar de drugsdealers in groepjes rondhangen. Ik kijk zoveel mogelijk naar mijn voeten – bang om bekenden tegen te komen. Vanuit mijn ooghoeken registreer ik de blikken van mannen met lange rasta's en leren tasjes die in tweetallen over straat slenteren. *Niet kijken*, zeg ik tegen mezelf, terwijl ik het toch niet kan laten vluchtig mijn ogen op te slaan en een steelse knipoog op te vangen. Mijn moeder lijkt er niets van te merken. Ze loopt enthousiast door winkelcentrum Amsterdamse Poort. Ze steekt verrukt haar neus in de wind en kijkt haar ogen uit: naar een winkel met Afrikaanse stoffen en een winkel met strakke, felgekleurde jurkjes, naar een kraampje met Surinaamse bloedworst en een kraampje met gebraden kip. Op de deprimerende grijze stenen onder haar voeten let ze niet, evenmin op de ledver-

lichte reclameborden die om de tien seconden psychotisch van kleur veranderen.

'Het is hartstikke leuk hier!' roept ze blij. 'Dat wist ik helemaal niet!'

Ik knik glimlachend. Multiculti *paradise*. Verderop horen we het geroezemoes van de markt, maar we moeten al naar rechts, onder een bruggetje door, naar het groene veld dat wordt omsloten en doorkruist door flatgebouwen van minstens veertien verdiepingen hoog. Ik merk dat mijn moeder een beetje schrikt als we bij onze bestemming aankomen. Het is een appartement op de begane grond. De massa van beton die erboven uittorent ziet er voor haar bedreigend uit.

We bellen aan bij de vuiloranje voordeur. De ramen zijn afgeplakt en terwijl we wachten, krabben we bezorgd aan onze kin.

'Zou het echt hier zijn?' vraagt mijn moeder, terwijl ze geïntimideerd haar ogen opslaat naar de rijen balustrades.

'Ik denk het wel hoor, mam,' zeg ik.

Mijn moeder probeert tevergeefs door een van de dichtgetapete ramen te turen. Een minuut later gaat de deur open, eerst op een kier en dan helemaal. De verkoopmakelaar is een muizig Amerikaans vrouwtje. Ze doet de deur haastig achter ons dicht. Het is een donker, treurig huis, met een goedkope, semimoderne badkamer en een smoezelig kookeiland in het midden van de woonkamer. Aan de achterkant is er een tuin van zo'n vijftien vierkante meter, afgebakend door een

krakkemikkige schutting, inzichtelijk voor iedereen die erboven woont.

Het is voor het eerst dat ik een van de flats vanbinnen zie en ik loop met ingehouden adem door de bedompte vertrekken. Mijn moeder neemt de ruimte ernstig in zich op. Ze fronst haar voorhoofd. Ik voel mijn droom vervliegen: mijn moeder zal nooit de charme zien van een aftands appartement als dit en ik kan zien dat het claustrofobische gevoel van een megaflat haar nu al te veel wordt. Ik voel meteen dat ik hier zou willen wonen, onder het gegons van mensen waarin ik me zo thuis voel, maar ik begrijp dat het niet genoeg 'kwaliteit' heeft om aan ons familiebezit toe te voegen. *Je wil toch vooral iets léuks kopen*, hoor ik mijn moeder al zeggen. Toch houd ik vast aan mijn illusie en als we weer buiten staan, kijk ik haar even verwachtingsvol aan. Ook zij vindt het jammer, maar uiteindelijk moeten we in alle redelijkheid aan elkaar toegeven dat dit appartement het geld niet waard is. 'Maar de buurt is wel heel spannend,' zegt mijn moeder. Ik slik mijn teleurstelling in. Ze merkt het toch, dat ik beteuterd ben. 'We zoeken gewoon rustig verder,' zegt ze. Ik schaam me onder haar bemoedigende blik.

Ik begin door de mand te vallen wanneer ik met mijn moeder en onze aankoopmakelaar 'om de tafel ga zitten'. Ik heb het niet kunnen laten mijn kortste spijkerrokje aan te trekken, met daarboven een gebreid omslagtopje

met een diep decolleté. Mijn moeder is het inmiddels van me gewend, maar ik zie de makelaar even slikken wanneer hij me beleefd de hand schudt nadat ik op mijn hoge zwarte pumps het kantoor binnen ben gestapt. Hij draagt een donkerblauw pak, een lichtblauw overhemd en een felgroene stropdas, waarvan het uiteinde over de welving van zijn dikke buik bungelt. Hij heet Jim. Hij ziet eruit als een vriendelijk buitenaards wezen. Als ik naar zijn gezicht kijk, krijg ik het idee dat er stukken kunststof in verwerkt zijn.

Hij begeleidt ons naar een glazen tafel met koningsblauwe fluwelen stoelen eromheen. Ze zouden chic zijn als ze me niet aan de viplounge van de KLM deden denken. Dat doen ze wel en ze zijn ordinair, net als al het andere glanzende meubilair in de te fel verlichte ruimte. Ik maak het mezelf gemakkelijk in een van de stoelen. Mijn moeder zit naast me, haar benen stijf tegen elkaar gedrukt. Ik heb de neiging Jim voortdurend bemoedigend toe te knikken terwijl hij traag het proces van 'een huis zoeken' voor ons uiteenzet. Dat doe ik ook wanneer hij aan het eind van ons gesprek plotseling met klem mijn naam zegt. 'Maria...' Het komt net iets te luid uit zijn mond. Zijn stem slaat twee octaven over.

'Hm-hmm?' zeg ik. Ik buig een beetje voorover en laat mijn armen over de tafel glijden, zodat mijn handen bijna het schaaltje met langgerekte speculaasjes raken, dat tussen Jim en mij in staat.

Hij haalt diep adem. 'Ik moet je wel één ding zeggen.'

Ik trek mijn wenkbrauwen op en laat mijn blik langs het opgedroogde spuug in zijn mondhoeken glijden. Ik kijk even naar mijn moeder, die inmiddels haar handen strak tussen haar bovenbenen heeft geklemd.

'Ik zag in het systeem dat jullie zijn gaan kijken bij Hoogoord, die flat bij de Amsterdamse Poort.' Hij laat zijn blik van mij naar mijn moeder glijden en weer terug. 'Dat wil ik je voor de toekomst verbíeden.'

Hij slaakt een opgelucht kreetje, zo van 'zo, dat is eruit' en wappert even met zijn handen door de lucht. 'Als vrouw alleen... is dat écht... ja. Je kunt daar gewoon niet wonen,' voegt hij eraan toe. De kraaienpootjes langs zijn ogen vormen diepe, steriele plooien. Ik kijk hem glazig aan en knipper een paar keer. Ik voel me betrapt en geïrriteerd tegelijk en ik weet niet wat ik moet zeggen. Ook mijn moeder zegt niets. Jim is even uit het veld geslagen door de stilte, maar begint dan weer te praten.

'Ja, het is natuurlijk je eigen vrije keus,' rolt er uit zijn mond. Op de laatste 's' blijft hij even steken. 'Maar ik denk gewoon niet...'

Ik knik wild om hem het zwijgen op te leggen. 'Ja, ja!' roep ik. 'Ja, nee! Natuurlijk!'

Hij zucht als een accordeon die bij het oppakken lichtjes in elkaar wordt geduwd. 'O, gelukkig...' zegt hij. 'Ik dacht even...'

Ik schud mijn hoofd en maak een wegwerpgebaar met mijn hand. We lachen alle drie gelaten.

'Ik vond vooral ook dat betón niet zo aantrekkelijk,'

zegt mijn moeder met haar van nature hese stem.

Jim knikt dankbaar. 'Ook dat,' zegt hij.

Als we buiten staan, probeer ik mijn moeder te winnen voor mijn zaak. 'Ik vind Jim heel sympathiek,' zeg ik, 'maar hij is wel een beetje wereldvreemd, vind je niet?'

Mijn moeder gaat er niet op in. 'Tja,' zegt ze alleen maar.

Ik zie haar aandacht als een pudding in elkaar zakken. Haar ogen glijden rusteloos maar vermoeid langs haar omgeving. Ik ken deze toestand van haar: die typisch verslagen blik op haar gezicht. Het is een soort moedeloosheid die ontstaat wanneer ze de stapels werk die op haar wachten niet meer kan overzien. *Overspannen.* Ik vraag me af of ze echt door haar emoties wordt overgenomen, of misschien haar air van stress gebruikt om het gesprek over Jim en de buurt te vermijden. Ik vermoed een beetje van beide. 'Ben je druk?' vraag ik haar.

Ze kijkt me aan met haar vermoeide ogen, omlijnd door dikke wallen. Haar mondhoeken hangen. Verdwaalde korrels mascara bespikkelen haar wangen. 'Ik heb het wel een beetje druk... Een beetje té druk, ja.' Haar stem breekt halverwege de laatste zin. Er trekt kou door mijn huid en ik krijg kippenvel, alsof ik scherven langs elkaar hoor schuiven.

Of ze haar 'probleem' nu aandikt of niet, met de zwaarte die ze in haar bewegingen legt, kruipt mijn moeder direct onder mijn huid. Ik blijf haar met grote, aandachtige ogen aankijken terwijl ze even stil voor zich

uitstaart. Al mijn aandacht is op haar gericht. 'Ja...' zeg ik, tobbend over wat voor hart ik haar onder de riem kan steken.

Ze begint vermanend met haar hoofd te schudden. 'Nee, laat maar,' zegt ze. 'Ik moet gewoon, een beetje... slapen.' Ze bijt haar tanden op elkaar en laat ze zien, in iets wat is bedoeld als een ironische glimlach.

Ik voel een oprisping van het koekje dat ik net heb gegeten bij de makelaardij. Het vet onder de huid aan de binnenkanten van mijn benen begint te branden van overbodigheid. Ik ben momenteel redelijk mollig en ik doe niet meer mijn best het te verbergen, eerder het tegenovergestelde. Ik draag mijn wulpsheid als een olijke pose. Terwijl mijn uitgeputte moeder naar me opkijkt, zie ik onmacht in haar blik. Ze vindt me niet mooi zo, ze kan het ook niet helpen.

Ik leg mijn lange, zware arm om haar gespannen schouders. Laat me nu dan nog maar even een grote vriendelijke reus zijn. Ik ga morgen op dieet. 'Komt goed, mama,' zeg ik. 'Gewoon rustig doorwerken en vroeg naar bed vanavond. En maak je over dat huis niet druk. Het komt wel.'

Mijn moeder knikt. Haar hakken tikken op de stoeptegels. 'Ja...' zegt ze.

Ik hoop dat we snel iets vinden, denk ik bij mezelf. Ik zit naast haar in de trein naar Utrecht, waar niet alleen mijn ouderlijk huis zich bevindt, maar ook nog een

extra appartement waarin ik tijdelijk verblijf. Ik maak al mijn mobiele data op aan het bekijken van advertenties op Funda: kale Bijlmerappartementen voor minstens 300.000 euro. Mijn moeder hanteert haar telefoon alsof ze hem tegen het licht probeert te houden. Ze kijkt met ernstig toegeknepen ogen van achter haar rode leesbril naar het schermpje en scrolt met haar wijsvinger door een bodemloze put aan e-mails. Ik voel nog altijd stress in haar been, dat tegen het mijne aan drukt. Ik heb de neiging om haar bij me op schoot te nemen.

Huizenjacht

Het is een onstuimig voorjaar, met regenhozen die snel worden afgewisseld door een waterige zon. Mijn leven is gestructureerd: doordeweeks sta ik vroeg op om colleges Russische grammatica te volgen, in de middagen ga ik met mijn moeder huizen kijken en op zaterdag haal ik dure kaas en noten op de markt. Ik ben zo druk met de huizenjacht en mijn studie dat ik aan neuken niet meer toekom. Als ik tijdens de schemer door Utrecht naar mijn appartement wandel, kijk ik zoekend om me heen. Ik probeer de blikken van voorbijgangers te vangen, maar de mensen zijn verlegen. Als ze me op tien meter afstand aan zien komen lopen stappen ze haastig naar de zijkant van de stoep, om maar te zorgen dat we niet tegen elkaar op zullen botsen. Hun begroetingen blijven steken in hun keel. Geen haan die verder naar me kraait; zelfs geen oude man die zijn hoed naar me licht.

Op een avond hak ik per ongeluk een stukje van mijn vinger af. ‘Mama,’ zeg ik door de telefoon, ‘ik heb iets

héél doms gedaan.' Het gebeurde toen ik een bosuitje aan het snijden was. Ik gebruikte een vlijmscherp, nieuw mes. Het is zonder haperen door mijn vinger gegleden. Ik voelde er niets van: in de getroffen noch in de snijdende hand. Na die geruisloze amputatie heb ik zo'n tien minuten met verende passen door de kamers van het huis gelopen, op zoek naar gaas of verband. Er ligt een spoor van bloedvlekken op de vloer.

Ik vertel mijn moeder half lachend maar zonder rust in mijn stem wat er gebeurd is en kijk naar het stompje, waar heel snel heel veel bloed uit gutst. Ik ben in de keuken gaan staan, waar het ongeval heeft plaatsgevonden. Alsof het telefoontje op de plaats delict gepleegd moet worden. Het afgesneden stukje vinger ligt op de bodem van de gootsteen. Een stuk huid, nagel en roze vlees op een bed van rozerode schillen, van de tomaten die ik een paar minuten eerder heb ontveld. 'Ik kom nu naar je toe,' zegt mijn moeder, 'stelp het bloeden met keukenpapier.'

'Het is maar goed dat je even in Utrecht woont,' zegt ze als ze tien minuten later voor de deur staat. Ze is aangesneld op haar lichtgrijze fiets met zeven versnellingen. Ze heeft in een plastic Albert Heijn-tas verband en pleistertape meegenomen. Ze bekijkt de gruwelijke ravage van mijn wijsvinger. Ik ben rakelings langs het bot geschampt. 'O,' zegt ze, 'dat valt wel mee.' Ze zwachtelt mijn vinger in met vet gaas en verband en belt

op luidspreker met de huisartsenpost. Ze dringt aan tot de assistente zegt dat we langs mogen komen. 'Heb je het topje nog?' vraagt mijn moeder voordat we de steile trap naar de voordeur van het bovenhuis af lopen. Ik knik en neem haar mee naar de keuken, waar ik haar de gootsteen wijs. Ze pakt het voorzichtig op en wikkelt het in keukenpapier. Ze maakt er een stevig pakketje van en stopt het in haar handtas.

Als ik na een kort en geruststellend onderzoek tegenover de dokter aan tafel zit, herinner ik me ineens het stukje van mijn vinger dat mijn moeder voor ik de dokterskamer in ging in de zak van mijn vest heeft gestopt. Ik haal het pakketje tevoorschijn en leg het op tafel. De dokter kijkt er kort naar en kijkt dan op naar mij. 'Het is de rest van mijn vinger,' zeg ik. 'We dachten: misschien kan het er weer aan worden gezet.'

De dokter schudt langzaam haar hoofd. 'Nee, dat kan niet,' zegt ze. 'Dat kan alleen als er nog een aanhechting is, zodat het weefsel doorbloed kan worden. Wat jij hier hebt, is dood. Dat valt niet meer te redden.'

Ik moet een paar tranen wegslikken, plotseling overvallen door een gevoel van verlies.

De dokter merkt dat ik emotioneel ben en probeert me met haar stugge, praktische aard op te fleuren. 'Maar je lichaam kan het prima weer aan laten groeien,' zegt ze. 'Het is maar een klein stukje, en al die informatie is opgeslagen in je DNA.'

Ik knik haastig. 'Ja, nee, natuurlijk,' zeg ik.